

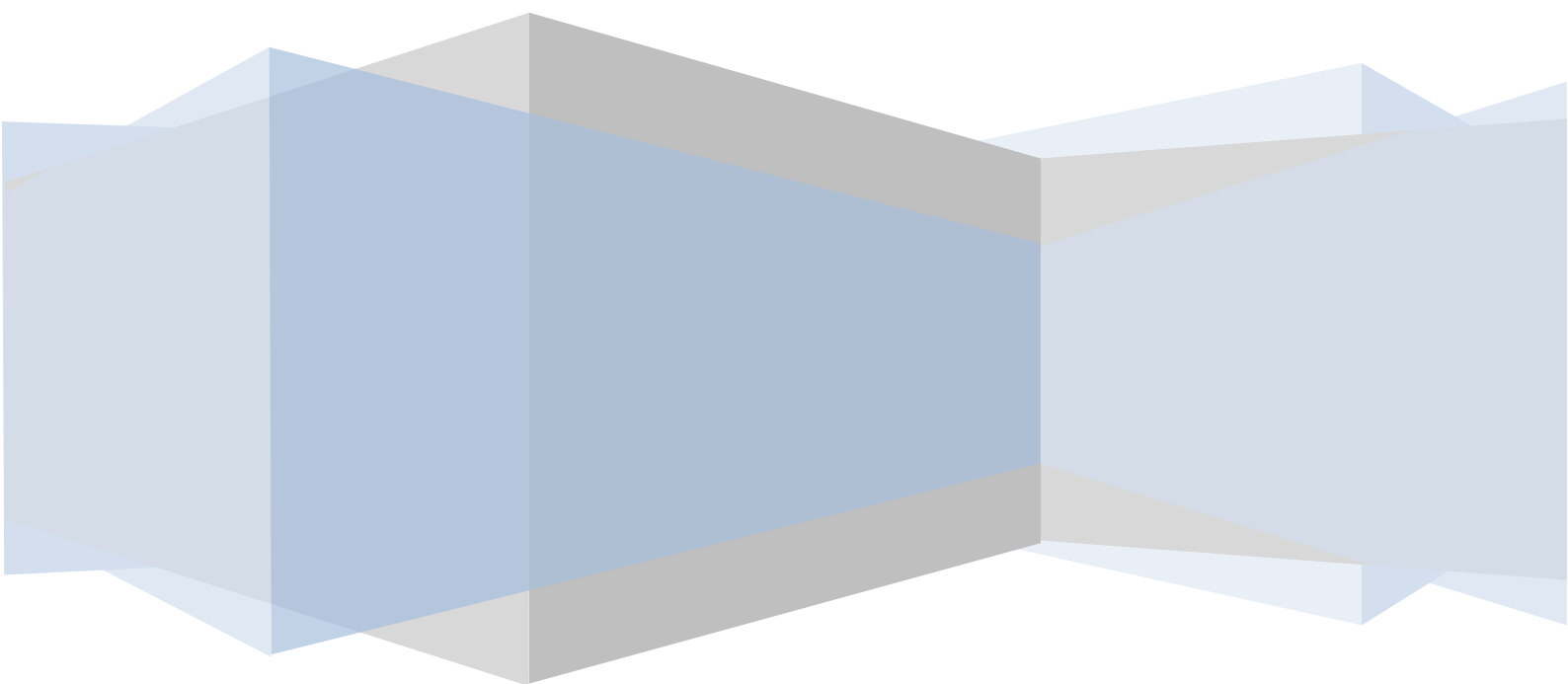

Sámi allaskuvla
Sámi University College

Sámi

lohkanguovddáš

Jahkedieđáhus 2013

Sisdoallu

1	Sámi lohkguovddáš.....	3
2	Ulbmil ja strategijat.....	4
2.1	Sámi lohkguovddáša oppalaš prinsihpat ja bargovuogit.....	4
3	Ruhtadeapmi 2013.....	6
4	Jagi 2013 čadahuuvon doaimmat.....	7
4.1	Sámi lohkguovddáša ásaheapmi ja huksen	8
4.1.1	Bistevaš ásaheapmi.....	8
4.1.2	Strategijaid hábmen ja doaimmaid plánen	8
4.2	Fágalaš ovddidan- ja ovdánahttinbarggut 2013.....	9
4.2.1	Njálmmálaš giellageavaheami ja lohkgálggaid ovddideapmi.....	9
4.2.2	Addit ráđiid ja bálvalusaid našunála ja báikkálaš eiseválddiide.....	9
4.2.3	Geahččaladdan- ja ovdánahttin doaimmat.....	11
4.2.4	Oktavuodát ja ovttasbargu.....	11
4.3	Prošeavttat.....	12
4.3.1	Olggobealde ruhtaduvvon prošeavttat (ORP).....	13
5	Bušeahhta ja ruhtadilli.....	16
5.1	2013 bušeahhta	16
5.2	2013 rehketoalloboadus	17
6	Sámi lohkguovddáša organiseren ja bargoveahka 2013.....	17
6.1	Bargoveahka 2013	18
7	Árvvoštallan ja eará hástalusat.....	20
7.1	Ekonomiija	20
7.2	Olmmoslaš ressursat.....	20
7.3	Oktavuodát	21

1 Sámi lohanguovddáš

Sámi lohanguovddáš bargá viidát ovddidit sámegeiela čálalaš ja njálmmálaš geavaheami oahpahuovuogádagas ja servodagas. Sámi lohanguovddáš lea riikkaviidosáš resursaguovddáš mii bargá ovddidit áigegeovdilis, systemáhtalaš ja miellagiddevaš oahpahuosa sihke njálmmálaš ja čálalaš sámegeielas ja sámegeillii. Máhttit rehkenastit ja geavahit digitála reaiduid lea lunddolaš oassi sámegeiela ovdánahttimis.

Sámi lohanguovddáš galgá čohkket, vurket ja juohkit dieđuid ja ovdánahttit sámegeiela njálmmálaš ja čálalaš geavaheami oahpahuovuogádaga dárbbuid ektui. Lohanguovddáš bargá olles oahpahuovuogádagas gitta mánáidgárdedási rájes, alit oahpu rádjái.

Sámi servodagas leat leamaš ja leat ain viiddis ja stuora dárbbut ovddidit sámegeiela njálmmálaš giellageavaheami, lohka ja čállima mánáid, nuoraid ja rávisolbmuid gaskkas, maiddá sámi oahpahuovuogádagas.

Sámi allaskuvla ásahii 2007 giđa Sámi lohanguovddáša prošektan iežas rámmaruđain. Jagiid 2010 ja 2011 juolludii Ođasmahttin-, hálddahu- ja girkodepartemeanta (OHG) 1 000 000 kr, Máhtodepartemeanta 2 000 000 kr ja Sámediggi 500 000 kr jahkásaččat Sámi lohanguovddášii, oktiibuot 3,5 mill. kr jahkái, earret olggobealde ruhtaduvvon proševttaid.

Vuosttaš jahki go Sámi lohanguovddáš doaimmai bastevaš ruhtademiin lei 2012s. Dát jahki lea nubbi jahki go doaimma bastevaš ruhtademiin. Jagi 2013 juolludii Máhtodepartemeanta 2 126 000 ruvnno Stádabušehta kap. 260, boasta 50:s Sámi lohanguovddášii, mii bođii Sámi allaskuvlla rámmabušehta bokte. Ođasmahttin-, hálddahu- ja girkodepartemeanta juolludii 1 052 000 ruvnno 2013 stádabušehtas kap. 1534, boasta 50.

Stuorradiggedieđáhusas nr. 28- 2007/08 deattuha Ráđđehus ahte sámegeiella galgá leat ealli giella ja hástalusat mat gusket gillii ja kultuvrii fertejit dustejuvvot almmolaččat. Earret eará gáibida dát ovddidit ja nannet sámegeielaid vuoddu. Sámegeielaid doaimmaplánas – gielladilli 2010 ja joatkevaš barggut 2011 lea Sámi lohanguovddáš namuhuvvon sierra doaimmabidjun (nr. 5). Seamma doaimmaplánas leat maid namuhuvvon eará doaimmabijut mat heivejit Sámi lohanguovddáša mandáhttii.

2 Ulbmil ja strategiijat

2013:s lea Sámi lohkanguovddáš bargan čuovvovaš višuvnna, váldoulbmila ja árvvuid vuodul:

Višuvdna

Sámegiella buohkaid jurdagis, njálmmis ja gieđas

Váldoulbmil

Sámi lohkanguovddáš bargá viidát ovddidit sámegiela njálmmálaš ja čálalaš giellageavaheami álbmogis

Árvvut

Sámi lohkanguovddáš bargá ollášuhttit iežas višuvnna ja doaimmaid dáid árvvuid vuodul

- Lagasvuohta praksisiin
- Kvalitehta
- Rabasvuohta, gulahallan, ovttasbargu
- Luohtehahttivuohta
- Hutkkálašvuohta
- Heivehanmunni/máškitvuohta
- Smáđáhkesvuohta

2.1 Sámi lohkanguovddáža oppalaš prinsihpat ja bargovuogit

Sámi lohkanguovddáš lea riikkaviidosas ášahus ja galgá fátmastit buot golbma sámegiela mat leat oahpahusgiellan Norggas. Barggus galgá miehtá-sámi perspektiiva ja fátmastit buot dásiid oahpahus- ja bajásšaddanvuogádagas. Dat mearkkaša ahte barggu váldovuodđu lea sihke sámi oktasaš servodateallin ja kultuvra, ja guovlu ja báikkálaš kultuvra vuolggasadjin ja vuoruheapmin. Sámi lohkanguovddáža prinsihppa lea ahte nu

guhkás go vejolaš, galget dieđut, kártenreaidut ja eará oahpahussii gullevaš barggut dahkkot buot golmma sámegillii dássálaga. Dan dihti lea dehálaš váldit vuhtii iešguđet guovlluid dárbbuid, ja nu bures go vejolaš bargat dan mielde. Dát oasis bohtet ovdan buot bargguin, ja erenoamážit fágalaš doaimmaid oasis, de leat dát prinsihpat čuovvulahttojuvvon, sihke plánas ja doaimmain.

Váldobargun jagi 2013 leamaš ain joatkit bargguin dovddusin dahkat Sámi allaskuvlla ja Sámi lohanguovddáža fálaldagaid ja gelbbolašvuođa. Lea áddjás bargu hukset luohtehahttivuođa servodagas min doaimmaide ja dán barggu ferte dahkat guhkitáiggi, seammás go Sámi lohanguovddáš sáhtta čujuhit vuogas bohtosiidda ja oktavuođaide. Mis leat stuora doaimmat leamaš dán jagi, earret eará ráhppui 06.02.2013 ossodat kantuvra Elgås ja oahpponeavvoportála Ovttas/Aktan /Aktesne sirdui Sámi lohanguovddáži 01.07.2013.

Buot min bargguin lea dehálaš dađistaga čuovvut árvvuid ja daid mielde lea Sámi lohanguovddáš bargan maiddái jagis 2013.

Sámi allaskuvlla jagi 2013 mihttostruktuvrras lea Sámi lohanguovddáža doaibmamihhtu čuokkis 3.4, mii nanne ahte Sámi lohanguovddáš lea guovddážis ovddidit sámegiela sihke njálmálaš ja čálalaš giellageavaheami oahpahušvuogádagas erenoamážit ja servodagas muđui.

Kvalitatiiva stivrenpáramehterat:

- ovdánahttit ja juohkit dieđuid buori, systemáhtalaš ja movttiidahtti sámegielloahpahas
- ovdánahttit máhtu das mii ovddida oahpahusa sámi ohppiide sámegiela ja kultuvrra vuođul
- ovttas earáiguin hábmet buori sámi skuvlla ja sámegielloahpahusa
 - Buot daid leat mii leat olahan e.e. bagadallamiid, kurssaid ja konferánssaid bokte, ja maid neahttasiiddu bokte.

Kvantitatiiva stivrenpáramehterat:

- lávdegoddebargguid ja fágalaš ovttasbargguid searvamiid lohku
 - Mii leat searvan 3 lávdagoddái iežamet fágalaš máhtuin
- lohku čađahuvvon fágalaš proševttain, ovdánahttinbargguin ja kurssain
 - Mis leat leamaš 10 proševtta ja ovdánahttinbarggut (iežamet proševttat) ja kurssain: 170 oasseváldi min 4 kurssain
- lohku čađahuvvon gaskkustandoaimmain, sihke čálalaš ja njálmmálaš, iešguđetlágán mediain ja guossástallamiin
 - Mis leat leamaš birrasiid 30 mediaášši, sihke rádios ja aviissain.

3 Ruhtadeapmi 2013

Máhttodepartemeanta juolludeapmi boahdá Sámi lohanguovddáži Sámi allaskuvlla rámmabušehta bokte. Sámi allaskuvlla stivra dohkkeha Sámi lohanguovddáža jahkeplána ja bušehta.

Sámi lohanguovddáš lea ovdal juohke jagi ohcamuša bokte ožžon doarjaga, muhto jagi 2013s lei dát doarjja sirdon eará postii, ja ruhta bođii Sámi allaskuvlla bokte almma ohcama hága.

Doarjjareivves beaiváduvvon 19.04.2013 boahdá OHG juolludus Sámi allaskuvlla bokte čuovvovaš gáibádusain:

“Senter for samisk i opplæringen er et nasjonalt ressurscenter for å fremme undervisning i og på samisk. Senteret skal samle inn, bearbeide og formidle kunnskap om samisk muntlig og skriftlig språkbruk ut fra utdanningssystemets behov. Videre skal senteret fungere som et fagmiljø for utdanningssystemet hva angår opplæring i og på samisk.

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet legger vekt på at senteret prioriterer arbeid med lulesamisk og sørsamisk språk, i tillegg til arbeidet som gjelder nordsamisk språk.»

“Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet gir med dette et tilskudd på

inntil 1 052 000 kroner over statsbuds'ettet ka 1534 post 50 i 2013

til å gjennomføre tiltak i 2013.”

Ođasmahttin-, hálldahus- ja gircodepartemeanta juolluda dakko bokte doarjaga

gitta 1 052 000 ruvnno stáhtabušehta kap 1534, boasta 50 jagi 2013

čađahan dihte plánejuvvon ja vurdojuvvon doaimmaid.

Sámi lohkanguovddážiis ja OHG:s leat guokte stáhtusčoahkkima jahkái, mas čađahuvvon ja boahhtevaš barggut ja dárbbut ságastallojuvvojit.

4 Jagi 2013 čađahuvvon doaimmat

Sámi lohkanguovddáža jahkeplána 2013 vuodđun leat leamaš dát fágalaš áigumušat, mat leat laktojuvvon doaibmabijuide. Dat maid speadjalastet min bargogáibádusaid.

- Ovddidit ja lasihit sámi álbmoga lohkan- ja čállingealbbu
- Ovddidit ja lasihit njálmmálaš sámegeigeavaheami
- Ovddidit oahppoplánadahkosa vuodđogálggaid
- Juohkit dieđuid lohkan- ja čállinoahpahussii guoskevaš áššiin
- Ovttasbargat Sámedikkiin, Oahpahusdirektoráhtain, fylkkamánniiguin, suohkaniiguin, Barentsčállingottiin ja Davvi Statpedain giellaoahpahusáššiin miehtá Sámi
- Ovttasbargat eará eami- ja unnitálbmotásahusaiguin oahpahusáššiid oktavuodas
- Nannet diđolašvuoda, beroštumi ja máhtu sámegeiela birra skuvlagiellan
- Fállat bagadallama ja ráđđeaddima oahpahusvuogádahkii
- Duddjot buori vuodtu ovddidit sámi girjjálašvuoda, erenoamážit sámi mánáidgirjjálašvuoda ja maiddái fágagirjjálašvuoda
- Sámi lohkanguovddáš galgá ráhkadit našunála geahččalemiid lohkamis, ovdánahttit, jorgalit ja heivehit kártengeahččalemiid ja diagnostiserengeahččalemiid

Lassin dáidda doaimmaide lea Lohkanguovddáža bastevaš ásaheapmi ja ruhtadeapmi leamaš guovddáš doaibman ja čuolbman maiddái álgojagi 2013. Jahkeplánas leat maid leamaš doaimmat mat leat ruhtaduvvon olggobeale ruhtaduvvon prošeaktajuolludusaiguin (ORP). Dát doaimmat leat merkejuvvon ORP vai boahotá ovdan ahte dát leat olggobeale guovddáža ruhtadeddjiid rámmajuolludusaid.

4.1 Sámi lohkanguovddáža ásaheapmi ja huksen

4.1.1 Bistevaš ásaheapmi

Gitta álggaheami rájes lea bargojuvvon oččodit bistevaš ruhtadeami. Stádabušeahtas 2012 rájes oažžu Sámi lohkanguovddáža bistevaš ruhtadeami . 2013s lei dát 2 126 000 r. Ođasmahttin-, hálddahuš- ja girkodepartemeanttas oaččuimet maiddái 2013 ruhtadeami kap. 1534 boasta 50 bokte, ja doppe bođii doarjja gitta 1 052 000 rádjái.

Fásta ruhtadeami mearrádus lea stuora ovdáneapmi, dattege ruhtadeapmi lea mealgat unnit go dat maid eará našunála guovddážit ožžot jahkásaččat ja lea unnit go prošeaktaáigodagas. Dan dihte eat leat sáhttán nu ollu olbmuid virgáibidjat go livččii dárbbalaš ja sávahahtti. Julevsámi ja lullisámi ráđđeaddi virggit fertenje almmuhuvvot dušše 50 %, vaikke livččii dárbu leamaš 100 % virggiide.

Sámi allaskuvlla ja Sámi lohkanguovddáža jođiheaddjit leat maiddái 2013:s, nugo 2012:s, bargan sihke skuvlaeiseválddiid ja sámi eiseválddiid ektui oččodit eambo ruhtadeami go dan maid fásta ruhtadeami bokte oaččut. Eará našunála guovddážit ožžot vuodđodoarjaga mii lea mealgat eanet go Sámi lohkanguovddáš. Dan ášši lea Sámediggi maiddái ovddidan politihkalaččat.

Ovttas.no doaibmafievrrideapmi Sámi allaskuvllii ja ruhtadeapmi lea maid váldán ollu návccaid ja maid buktán eahpesihkarvuoda nagodit go doalahit bargosajiid go ruhtadeapmi lea eahpesihkar. Sámedikki ektui leat feaskárasttán olu oččodit jagi 2014 ruhtadeami.

Ruhtadeami sturrodat lea dán jagi maiddái váikkuhan doaimmaid plánemii ja čađaheapmái, go eat sáhtte virgáidit eanet resurssaid doaimmahit bargguid.

4.1.2 Strategijaid hábmen ja doaimmaid plánen

Sámi lohkanguovddáš lea álgán ráhkadit strategijaplána, nu movt lei plánejuvvon 2013 jahkepláνας. Dát bargu joatkašuvvo 2014:s.

4.2 Fágalaš ovddidan- ja ovdánahttinbarggut 2013

Fágalaš doaimmaid raporterren čuovvu Sámi lohkanguovddáža 2013jahkeplána.

4.2.1 Njálmmálaš giellageavaheami ja lohkangálggaid ovddideapmi

- Bagadallan skuvllaid ja mánáidgárddiid sámegieloahpahusa birra miehtá Norgga
 - Bagadallan oahpaheddjiid, skuvlaeaiggádiid ja váhnemiid oahpahusa birra
- Ráhkkanahhtán ja almmuhan kursafálaldagaid maid leat fállan skuvllaide:
 - sihke ruovttusiiddus ja E-boasttaid bokte
 - reivviid bokte skuvllaide
- Lágidan kurssaid oahpaheddjiide, resursaolbmuide ja skuvlaeaiggádiidda
 - Girjjálašvuodakurssa joatkkaskuvlaoahpaheddjiide
 - Movt bargat lohkamiin skuvllain, kursa vuodđoskuvlla oahpaheddjiide nationála geahččalemiid bohtosiid ektui
- Kurssaid fállan dalle go lea leamaš njuolggooktavuohta oahpaheddjiiguin, skuvlaovddasteddjiiguin, ja iešguđet dásiid jođiheddjiiguin.
- Juohkán dieđuid neahttasiiddu bokte ja muđui heivvolaš oktavuodain
- Lágiidan ovttas Tromssa sámeskuvllain konferánša Málattuomis sámi oahpaheddjiide
- Lágiidan ovttas fylkamannin ja Sámedikkiin giella- movttiidan seminára mánáidgárddiide , Kárášjogas ja Olmmáivákkis golggotmánus
- Lágidan ovttas Sámedikkiin giellakonferánša Tromssas skábmamánus

4.2.2 Addit ráđiid ja bálvalusaid našunála ja báikkálaš eiseválddiide

- Sámegiela lohkama nationála geahččalemiid ráhkadan Oahpahusdirektoráhta ruhtademiin
- Cealkámuša addán sámi oahpahusplánaide
- Oahpahusdirektoráhtain čoahkkin. Buktan cealkámuša Sámi gáiddusoahpahusa birra ja ángiruššan dan nala ahte Gáiddusoahpahus guovddáš čatnasa SLG/Sámi allaskuvlii
- Čoahkkin Kainun institutti – Kvensk institutt er ett nasjonalt senter for kvensk språk og kultur - Oslos – gos muitaleimmet mo leat liikostuvvon váldit giela ruovttoluotta.

Diehtujuohkin ja vásáhusaid juohkin

- Ođastan ruovttusiiddu, Facebookai ráhkadan siiddu man bokte juohkit dieđuid
- Diehtujuohkingihppagiid ja čalmmustahttinggaid juohkán iešguđet oktavuodain
- Oassálastán ja juohkán dieđuid iešguđetge seminárain ja konferánssain:
 - Lullisámi oahpáhuskonferánssas, Troandimis
 - Nasjonalt lesekonferanse, Stavanger
 - Sámi mánáidgárdesemináras, Tromssas
 - Riddu Riđus čuovvon giellasemináraid
 - Davviriikalaš giellaseminára Oulus universitetehtas, Giellagas instituhtain
 - Skolen i digitalutvikling – skolelederkonferanse, Lillestrøm
 - Åarjelsaemien giellafierbmi; Østersund
 - Oovtâst – konfereansa Anáris- sámi dutkan konferánssas diehtujuohkin
- Sierra lágiduvvon diehtujuohkin SL birra lea dollon dáin oktavuodain:
 - Sámediggi doalai diehtujuohkinčoahkkima Oslo suohkanii ja Sámi lohanguovddázis muitalii guđelágan doaimmat mis leat.
 - Vuostáiváldán gussiid IKT senteris
 - Vuostáiváldán sámi oahpaheddjiid, diehtujuohkin
 - Vuostáiváldán sámi mánáidgárdebargiid, diehtujuohkin
 - Elgå ossodat rahpamis 06.02.13
 - Diehtujuohkinčoahkkin visot Finnmárku skuvllaide SLG bálvalusaid birra čoahkkimis maid Finnmárkku fylkkamánni doalai
 - Sámi oahpaheddjiide konferánssas Málátvuomis
 - Sámi giellakonferánssas Tromssas
 - Diehtujuohkin gáiddusoahpahusa semináras maid Finnmárkku fylkamanni lágidii
 - Searvan čoahkkimii sámi gáiddusoahpahusa birra maid Norlánda fylkamanni ja Norsk nettskole lágidii. Diehtujuohkin ja bargobádji doallan ovttas.no digitála oahpponeavvuid almmuhanreaidduin.

4.2.3 Geahččaladdan- ja ovdánahtttindoaimmat

Dán oasis čujuhit geahččaladdan-, kárten-, analyseren- ja ovdánahtttindoaimmaide.

- Čohkken ja systematiseren jahkásaš geatnegahtton lohkančehppodaga iskama bohtosiid
- Álggahan lohkanleavttu gaskameari čohkkenbarggu
- Kártengeahččalemiid revideren barggu álggahan
- TOSP jorgaluvvon maidái julevsámegillii, ovdalaččas lea davvi- ja lullisámegillii jorgaluvvon ja daid birra leat dieđuid juohkán ja juohkán skuvllaide iskosiid go leat bivdán
- TRAS heivehuvvon ja jorgaluvvon lullisámegillii ja geahččaluvvon Snoasa mánáidgárddis
- Oassálastán “14th International Conference on Minority Languages 11-14 September 2013, Graz, Austria” konferánsas fágalaš ovdánahttima dihte
- Háhkán, systematiseren ja duođaštan vásihusaid
- Álggahan ja doaimmahan sámi oahpahusa fierpmádaga barggu
- Doallát čállingilvvu tjaeleme.no movttiidahttin dihte nuoraid čállit sámegillii
- Lágidan adveantakaleandara gos čalmmustahtán sámegiel girjjiid
- LEXin –Bildetema – revideret – Ovttas bargga dainna
- BRAVO leken –ovttasbargoguoibmin heivehit dan sámegielaide
- TV2 ovttasbargu – ráhkadišgoahtit oahpahusfilmmaid
- Čoahkkin Oahpahusdirektoráhtain nuoraid ceahki ovdánahttit, ovttasbarggu birra

4.2.4 Oktavuodát ja ovttasbargu

Lohkanguovddázis lea leamaš sihke formála ja eahpeformála ovttasbargu Sámedikkiin ja eiseválddiiguin geat barget sámi oahpahusáššiiguin dalle go lea leamaš dárbbášlaš. Muđui leat oktavuodát Oahpahusdirektoráhtain, fylkkamánniiguin, sámi giellaguovddážiiguin ja eará našuvnnalaš guovddážiiguin dalle go lea leamaš lunddolaš bargat ovttas.

Lohkanguovddáš lea leamaš ovddastuvvon eanaš sámi oahpahussii gullevaš váldogávnnademiin buot sámi giellaguovlluin. Dat lea addán vejolašvuoda gávnnadit

iešguđet guvllot oahpaheddjiiguin ja skuvlaeaiggádiiguin mitalit guovddáža doaimmaid ja fálaldagaid birra ja nu dahkat guovddáža dovddusin.

Lohkanguovddážiis lea maid leamaš oktavuohhta eará eamiálbmotásahusaiguin mat barget oahpahasášiiguin, ja nu maid searvan World Indigenous Nations Higher Education Consortium fierpmádaga (WINHEC) jahkečoahkkimii ja dutkankonferánsii.

Lohkanguovddás lea hui duhtavaš iežas media oasálastimin 2013as go sámi mediat leat beroštan min fágalaš áššin.

Muđui leat vel:

- Jahkásaš fágaseminára - Našunála guovddážiiguin
- Ovttasbargu Sámediggi hálldahusain feara makkár áššiid birra
- Oktavuodát sámi skuvllaiguin ja mánáidgárddiiguin oččodit dieđuid dárbbuid ja hástalusaid birra
- Ovttasbargan Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringa - Julev sámi giella ja kultuvra ektui
- 2013 giellajahki – osalasttan Nasjonalbibliotekha – Språkene i ditt liv / Du eallima gielat – jurys miellahttun lei jođiheadđi Lisa Baal
- Giellagas instituhttain Oulus ovttasbargočoahkkin
- Searvat Sami earenoamáš pedagogalaš fierpmádahkii (SEAF)
- Ovttasbargu IKT senteriin mánnga prošeavttas, e.e. Feide

4.3 Prošeavttat

Mis lea iešguđetlágan prošeavttat ja doaimmat. Eanaš prošeavttat leat olggobealde ruhtaduvvon, juogo Sámedikkis dahje Oahpahusdirektoráhtta. Muhto mis leat leamaš guokte stuorat doaimma maid leat ieža ruhtadan osiid dain.

Sámi oahpahusa fierpmádat

Fierpmádaga bargu álggahuvvui guovvamánus 2013 Tromssas, gos válljejuvvoje oahpaheaddjit geat galge bargojoavku bokte álgobargguid bargat ollašuhhtit fierpmádatálggaheami. Sii barge gitta dassáži fierpmádat ásahuvvui Málavuomis 19.09.12. Sámi oahpahusa fierpmádat lea riikkaviidosaš fierpmádat mii galgá boahit ávkin oahpaheddjiide geat oahpahit sámegillii ja sámegiela.

Álgobargguid lea Sámi lohkanguovddáš ruhtadan ja jođihan. Fierpmádaga ásaheapmái oaččui fierpmádat ruhtadeami Sámedikkis. Muđui lea Sámi lohkanguovddáš ruhtadan doaimma. Sámi lohkanguovddáš lea fierpmádaga čállingoddi.

Čállingilvu- Tjaleme.no

Nationála giellajagi ávvudemiid olis leat lágidan Tjaleme čállingilvvu nuoraide nuoraidskuvla ja joatkkaskuvla agis guovvamánu gitta juovlamánu 2013. Ulbmil gilvui lei movttiidahttit nuoraid čállit eambo sámegillii.

Gilvu lágiduvvui davvi-, julev-, ja lullisámegielaidda. Gilvui bohte sisa 80 čállosa oktiibuot. Oktiibuot leat bohtán 36 čállosa bártniin ja 44 čállosa nieiddain. 1 julevsámeguovllus, 22 lullisámeguovllus ja 57 davvisámeguovllus. Gilvui ráhkaduvvui sierra neahttasiidu www.tjaleme.no, mas čállosat almmuhuvvojedje.

4.3.1 Olggobealde ruhtaduvvon proševttat (ORP)

Ruhtadeaddji Finansiering	Sisdoallu - Innhold	Prošakta - Prosjekt	Álggahuvvo n Oppstart	Gárvvistuv o Ferdigstilles
Sámediggi - Sametinget	Joatkkaoahppu – Etterutdanning	Joatkkaoahppu Oahpahusa prinsihpat – Sámi ja Sámi oahppoplakáhta birra / Etterutdanning i prinsipper for opplæringen Samisk og samisk læringsplakat (SUOHTAS prošakta)	2010	2013

Sámediggi - Sametinget	Kártenreaidu/ Kartleggingsverktø y	TRAS-lullisámegillii / TRAS til sørsamisk	2009	2015
Sámediggi - Sametinget	Kártenreaidu/ Kartleggingsverktø y	TOSP julevsámegillii/ TOSP lulesamisk	2009	2012/13
Sámediggi- Sametinget	Kártenreaidu/ Kartleggingsverktø y	TRAS julevsámegillii- TRAS til lulesamisk	2012	2015
Oahpahusdirektor áhtta- Utdanningsdirektor atet	Geahččaleamit	Našunála geahččaleamit sámegeiela lohkamis	2011	2015
Sámediggi	Sámi oahpahusa fierpmádat	Álggahit Sámi oahpahusa fierpmádat	2013	
FAD /Sámediggi	Elgá-prošeakta	Lullisámi giellabarggut	2013	2015
Sámediggi	Ovttas/Aktan/ Aktesne	Oahpponeavvoportála		

Leat välljen daid stuorimus prošeavttaid birra čállit.

4.3.1.1 Našunála geahččaleamit sámegeiela lohkamis

Sámi allaskuvla oaččui 2011 Oahpahusdirektoráhtas bargun ráhkadit Sámegeiela lohkama nationála geahččalemiid 2011-2015. Prošeavttas lea sierra ruhtabohtu, bušeahtta ja sierra raporterengeatnegasvuodát. Bargu lea virggálaččat biddjon Sámi lohanguovddáži oktan ruhtademiin Odir, gč. reivve ref. 2010/3277 beaiváduvnon 16.09.2011. Dán jahkeraportii lea bargu biddjon mielde vai buot Sámi lohanguovddáža doaimmat bohtet ovdan.

Nationála geahččalemiid fágalaš bargu čuovvu jahkegierddu, mas iešguđet barggut galget leat gárvásat sierra áigemeiriide. 2013 vuosttaš stuora bargguin lea leamaš analyseret ja čállit teknihkalaš raportta 2012 čavčča nationála geahččalemiid čađaheamis, mii lei

válmmaš cuonománus. Jagi álggus álggahuvvui maid bargu ráhkadit 2013 sámegiela lohka nationála geahččalemiid golmma sámegillii, mii lei vuosttaš jahki go dát čađahuvvojit golmma sámegillii. Ovdal čađaheami lea bargun leamaš dárkkistit ja veahkehit prentehaga ja Oahpahusdirektoráhta kvalitehtasihkkarastit geahččalemiid ovdal go sáddejuvvojit skuvllaide. Maiddá čađaheami áiggi leat bargit gergosat veahkehit fágalaš áššiiguin ja jearaldagaiguin.

2012 čađaheami analysabohtosiid vuodul leat maid dollojuvvon lohkanmetodihkkakursat sihke giđđat ja čakčat čađahanskuvllaid oahpaheddjiide ja jođiheddjiide. Dáidda kurssaide leat searvan badjel 100 sámi oahpaheaddji.

Jagi loahpas leimmet maid álgán analyseret 2013 čađaheami bohtosiid, dát bargu joatkašuvvá maiddá 2014. Bargun lea maid ohcat teavsttaid ja ráhkkanahhtit geahččalemiid mat galget čađahuvvot 2014 čavčča.

4.3.1.2 Elgá prošeakta

Samien lohkemearnge ossodat Elgás lea leamaš doaimmas vuollel jagi.

Šiehtadus movt gaskal Sámi allaskuvlla, Sámedikki ja Engerdal suohkana vuollái čállojuvui 05.02.13. Šiehtadus galgá sihkkarastit oahpponeavvuid ja eará bargguid mat leat Elgá prošeavttas leamaš, oaččut daid earáide ávkin. Ossodaga álggaheapmi lea váldán áiggi, ja buot bargiid eai lean ovttatmano sajis. Dat leat maŋidan bargguid veahá.

Barggut mat leat leamaš dan jagi leat tearbma barggut servodatfágas ja matematihkas. Eará barggut leat bidjat oahpponeavvuid mat leat adnon Elgá skuvllas oahpponeavvoportála ovttas.no. Elgá fágabiras lea maid searvan pilohtaprošektii ovdánahttit digitála álmuhuanreaiddu oahpponeavvoportálii ovttas.no. Oahpponeavvu «Sijte» lea fargga garvvis ja almmuhuvvo oahpponeavvoportálii. Giellaspeallu New Amigos gárvánii geassemánus.

4.3.1.3 Ovttas / Aktan / Aktesne oahpponeavvoportála

Ovttas|aktan|aktesne leamaš oktasaš prošeakta gaskal Sámedikki ja Senter for IKT i Utdanningen. Prošeaktaáigodat lei 06/2010-06/2013. Prošeakta oktan njealljin bargin, sirdojuvvui lohanguovddáži 01.07.2013 rájes bistevaš doaibman.

Oahpponeavvoportála lea olggobeale ruhtaduvvon doaibma. Oahpponeavvoportálas leat golmma oasis;

-Almmuhuvvon oahpponeavvuid bajilgovva, ja luoikkahanvejolašvuhta.

- Juogadanarena

-Digitála oahpponeavvuid almmuhanreaidu.

Bargui gullá maid diehtujuohkinbargu ja oahpahit geavahit bálvalusa iešguđetge osiid.

4.3.1.4 Kártengeahččaleamit

Kártengeahččaleamit lohkamis ja rehkenastimis 1.-3. ceahkis leat olggobeale ruhtaduvvon prošeakta, gč. juolludusreive Oahpahusdirektoráhtas. SLG galgá heivehit ja ráhkadit kártengeahččaleamiid lohkamis ja rehkenastimis sihke davvi-, julev- ja lullisámegillii. Bargu lea álggahuvvon čakčat 2013 ja loahpahuvo geasset 2014. Ulbmil lea ráhkadit iskamiid maid bokte skuvllat oidnet guđet oahppit dárbbasit sierra čuovvoleami.

5 Bušeahtta ja ruhtadilli

5.1 2013 bušeahtta

2013 ovddas lei juolluduvvon:

Máhttodepartemeanta, Sámi allaskuvlla rámma bokte	2 126 000,-
Ođasmahttin-, hálddahu- ja girkodepartemeanta	1 052 000,-
2012:s unnit geavaheapmi	2 168 684,-
Submi	5 346 684,-

5.2 2013 rehketdoalloboadus

Ruhtadanraporta		Bušeahhta	Geavaheapmi	
2013		Bušeahhta 2013	Rehketdoallu 31.12.13	Kommentárat
Juolludus (sisaboahu):				
Vuodđojuolludus (KD ja FAD juolludusat)		3 178 000		
Sirdimat ovddit jagiin		2 168 684		
Dohkkehuvvon bušeahhta 2013		5 346 684	4 137 622	Erohus kr 1 209 062,-
Doaimmaid rapporteren (golut):				
Kontoklássa	Kontonamma			
5000	Bálkágolut	3 071 156	4 102 475	
6000-7000	Eará doaibmagolut	2 143 100	1 068 259	
3000	Erenoamáš golut		248 208	
9000	Siskkáldas sirdimat	260 000	-1 281 320	Bálkágolut sirdojuvvon prošehtii.
Geavahuvvon oktiibuot		5 474 256	4 137 622	
Boadus		-127 572	0	

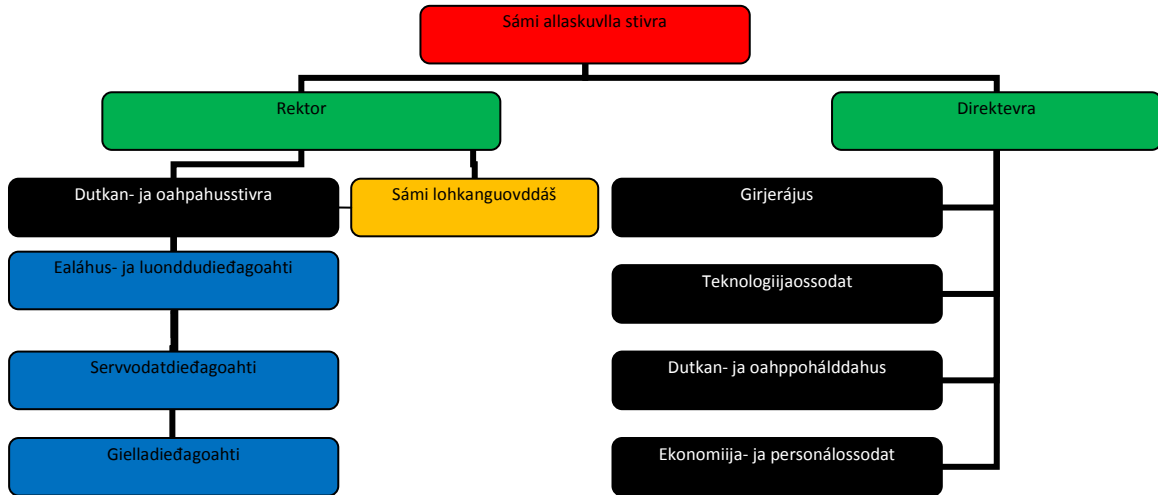
Bušehttii eai lean biddjojuvvon eadnevirgelohperefušuvnnat sisaboahhtun, ja danne čájehii bušeahhtaboadus stuorát goluid go livčče galgan leat. Sisaboadut ledje su. kr 340 000,- 2013`s.

6 Sámi lohanguovddáža organiseren ja bargoveahka 2013

Sámi allaskuvla ja OHG galget dohkkehit jahkeplána, bušeahhta ja vuostáiváldit raporteremiid.

Sámi lohanguovddáža hálddahušlaš jođiheapmi lea Sámi allaskuvlla vuolde, sekšuvdnahoavda jođihii guovddáža. Sámi lohanguovddážis lei lagas ovttasbargu allaskuvllain, ja organiserejuvvui sierra doaibman njuolga rektora vuollái. Eanáš Sámi lohanguovddáža bargiin leat bistevaš virggit dál.

Sámi lohanguovddáša sajádat Sámi allaskuvlla vuogádagas lea stivraášsis 08/12 mearriduvvon ná (merkejuvvon fiskadin):

6.1 Bargoveahka 2013

Bargoveagas ledje čuovvovaš virggit:

- Jođiheaddji 50% ovtastuvvon 50% fágavirggiin, mearreáigevirgi 2013-2016, Lisa Baal
- Prošeaktakonsuleanta 100% - Marit Anne Bongo
- Hálddahuskonsuleanta 50% - Marit Eira Murud
- Konsuleanta - Kari Mákreda Utsi, engašerejuvvon 50 % guovvamánus- golggotmánui
- Lullisámi ráđđeaddi 60 %- Elin Fjellheim
- Julevsámi ráđđeaddi 50 %- Karen Monika Paulsen Skum, virgelobis skábmamánui
- Konsuleanta 40 % Elle Merete Utsi
- Davvisámi ráđđeaddi 100% - Randi Juuso
- Prošeaktakoordináhtor Tove Lill Labahå Magga, engašerejuvvon 100 % (ORP) 01.01.- 31.02.2013.
- Professor Jon Todal, 10%

Nationála geahččaleamit 2012-2015 (OPR):

- Karen Inga Eira doaimmai prošeaktajodiheaddjin 50 % ja ráđđeaddin 50 % nationála geahččalemiid prošeavttas (ORP) 1.1.2013-31.12.2013
- Lullisámi ráđđeaddi 50 %, Sigbritt Persson
- Konsuleanta 40 % Sámi lohkanguovddázis ja 40 % našunála geahččalemiid prošeavttas(ORP)– Elle Merete Utsi,
- Julevsámi ráđđeaddi 50 % našunála geahččalemiid prošeavttas(ORP)- Karen Monika Paulsen Skum, virgelobis skábmamánui
- Hálddahuskonsuleanta 10 %, Marit Eira Murud, engašerejuvvon 2013-2015
- Fágalaš veahkin lea maid leamaš professor II Kamil Øzerk, nationála geahččalemiid oktavuodas

Ovttas oahpponeavvoportála 01.07.13 rájes (OPR)

- Webba-redaktevrra 100 % gaskaboddosaš virggis 01.07.13-31.12.13, Lasse Wigelius
- Doaimmahusbargi, 100 % gaskaboddosaš virggis 01.07.13-31.12.13, Sara Elle E. Heahтта
- Doaimmahusbargi, 100 gaskaboddosaš virggis 01.07.13-31.12.13, Johan Thomas Hætta
- Doaimmahusbargi, 100 gaskaboddosaš virggis 01.07.13-31.12.13, May Ragnhild Guttorm
- Dihtorveahki, 100 % IKT senter, gaskaboddosaš virggis 01.07.13-31.12.13

Elgá prošeavttas 2013-2015 leat čuovvovaš gaskaboddosašvirggit (OPR):

- Ráđđeaddi, 50 % gaskaboddosašvirgi 01.01.13 rájes, Vanja Torkelsson
- Ráđđeaddi, 40 % gaskaboddosašvirgi, 01.01.13 rájes, Christine Rensberg
- Ráđđeaddi, 30 % gaskaboddosašvirgi, 01.01.13 rájes, Karin Rensberg Ripa

- Giellabargi, 20 % gaskaboddosašvirgi 01.10.13 rájes, Erika Jonsson

Organisatuvrralaččat gullet bargovehkii buot olggobealde ruhtaduvvon proševttat. Proševttaiguin barget maid hálldahuslaš bargit proševttaid dárbbuid, vejolašvuodaid ja hivvodagaid mielde.

Lohkanguovddáža fágabargit leat muhtumin searvan allaskuvlla oahppofálaldagaid čađaheamis ja fágalaš rávvagiiguin muđui gokko sis lea erenoamáš gelbbolašvuhta.

7 Árvvoštallan ja eará hástalusat

7.1 Ekonomiija

Nu movt namuhuvvon ovdalaččas, de šattai Sámi lohanguovddáš fastá doaimman ja nu maid oažžu fásta ruhtadeami. Dattege lea fásta ruhtadeapmi mealgat unnit go mii lei sávahahtti ja dárbbalaš. Earret eará leat julev- ja lullisámegiellat ráđđeaddi virggit 50 % go ii leat ruhtadeapmi virgádit 100 % virggiide. Sámi lohanguovddáš ozai ja oaččui OHG ruhtadeami, muhto lihka ii sáhte virgádit olbmuid fásta virggiide go dát ruhtadeapmi lea ohcama duohken juohke jagi.

Eará našunála guovddážiin lea vuodđoruhtadeapmi mealgat stuorit go maid Sámi lohanguovddáš oažžu iežas barguide. Seammás galgá guovddáš fátmmastit fágalaš barggu golmmain sámegiellaiguin ja dájvja ferte skuvlaeaggádiid ja eiseválddiid váras hálldahuslaččat maid geavahit dárogjela.

7.2 Olmmoslaš ressursat

Easka 2013 álggus leat buot virggiide virgáiduvvon bargit, earret eará sekšuvdnahoavda álgi 01.01.13.

Sámi allaskuvla lea dán jagi bargan virgeplánain, ja dan olis leat maid oaidnan ahte mis lea dárbu eambbo bargiide, sihke fága ja hálldahus bealde. Mis leat doaimmat eambbo go maid nagodit doaimmahit, nu ahte dárbu lea eanet olmmošlaš resurssaide.

Lohkanguovddážiis leat leamaš, ja leat muhtin muddui ain, prošavttat sihke siskkobeale ja olggobeale rámma. Prošavttain lea dábálaččat sierra bušeahtta ja ruhtadeapmi juogo dinggojuvvon doaibma dahje ahte guovddáš lea ohcan doarjaga.

Nu movt 2012:s, de leat dán jagi maid dovdan ahte virgedárbu ii leat leamaš heivehuvvon bargohivvodahkii. Dát gullá maid eahpesihkkaris ruhtadeapmái, go fastá ruhtadeapmi mii bohtá Máhttodepartemeanttas ii govčča dárbbuid ja dan dihte lei dárbu ohcat lassiruhtadeami sihke OHG ja Sámedikkis. Erenoamážit dovdo dárbu julev- ja lullisámegiel mielbargiide. Lea doaivva dien dili buorránit dál go leat ožžon olbmuid virggiide.

7.3 Oktavuodát

Skuvllat ja mánáidgárddit leat ohcalan dieđuid guovddáža birra ja mii leat vuoruhan sidjiide vástidit ja doallat diehtujuohkima ja bagadallama daidda. Dieinna lágiin leat maid ožžon oktavuodaid geavaheddjiiguin buot giellaguovlluin. Guovddáš lea nugo 2012:s maddái dán jagi joatkán ja vuoruhan cegget buriid oktavuodaid geavaheddjiiguin ja erenoamážit julev- ja lullisámi guovlluide.